

Sygn. akt IV KK 508/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **K. H.**

uniewinnionej od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art.
12 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 10 kwietnia 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej
od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 13 marca 2018 r., sygn. akt VII Ka [...]

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt III K [...],

**1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym;**

2. zarządza zwrot na rzecz oskarżycielki posiłkowej wniesionej opłaty od kasacji w kwocie 450 zł (czterysta pięćdziesiąt).

UZASADNIENIE

K. H. wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt III K [...], została uznana za winną tego, że w okresie od 18 do 24 grudnia 2014 r. w salonach operatorów sieci telekomunikacyjnych P., X., O. oraz T., mieszczących się na terenie galerii handlowych w S. oraz D., działając w krótkich odstępach czasu, ze z góry powziętym zamiarem, dokonała przywłaszczenia rzeczy powierzonych w postaci telefonu komórkowego H. [...] o wartości 750 złotych, telefonu komórkowego N. [...] o wartości 950 złotych, laptopa T. [...] o wartości 1200 złotych, telefonu komórkowego L. [...] o wartości 800 złotych, telefonu komórkowego L. [...] o wartości 850 złotych, telefonu komórkowego S. [...] o wartości 1000 złotych, telefonu komórkowego L. [...] o wartości 1200 złotych, powodując w ten sposób straty o łącznej wartości 6750 złotych na szkodę H. S., tj. przestępstwa z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za które – na podstawie art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 37a k.k. – wymierzono jej karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 złotych. Ponadto, na mocy art. 46 § 1 k.k. orzeczono wobec niej obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej H. S. kwoty 6750 złotych.

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca K. H., który – podnosząc zarzuty obrazy przepisów postępowania, mających wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (art. 5 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k.), a także kwestionując ustalenia faktyczne, dotyczące wartości przywłaszczonego mienia – wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od przypisanego jej przestępstwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 13 marca 2018 r., sygn. akt VII Ka [...], zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił K. H. od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Wyrok Sądu drugiej instancji został zaskarżony na niekorzyść oskarżonej przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, który we wniesionej kasacji sformułował następujące zarzuty rażącej obrazy prawa, mającej istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia:

- naruszenie prawa materialnego – art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 888 § 1 k.c. przez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że wydanie rzeczy, któremu nie towarzyszy wola wyzbycia się własności rzeczy, wyłącza byt przestępstwa sprzeniewierzenia;
- naruszenie prawa procesowego – art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 437 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. przez dokonanie w sprawie nowych, odmiennych niż Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych, bez opisanie w uzasadnieniu rozstrzygnięcia, na czym one dokładnie polegają i bez należytego wyjaśnienia, w oparciu o jakie dowody dokonano tych ustaleń oraz jak dowody te mają się do pozostałej części materiału dowodowego, a ponadto wyciągnięcie przez Sąd odwoławczy wniosków z pięciu fragmentów zdań wyrwanych z kontekstu wypowiedzi i całokształtu zeznań pokrzywdzonej, w całkowitej opozycji i oderwaniu od zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także przez niepowiązanie ze sobą poszczególnych zeznań, faktów oraz niedokonanie oceny rozumienia przez pokrzywdzoną używanych pojęć w przywołanych fragmentach jej relacji procesowych.

Na podstawie tych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie w zakresie, w jakim zakwestionowano prawidłowość kontroli instancyjnej w świetle unormowań procesowych wyznaczających jej standardy, w tym zwłaszcza przepisów dotyczących weryfikacji oceny ustaleń faktycznych i zasad dotyczących czynienia odmiennych ustaleń faktycznych w postępowaniu odwoławczym. Jak wskazuje się w orzecznictwie, sąd odwoławczy orzekając reformatoryjnie, gdy jest zobligowany do sporządzenia

pisemnego uzasadnienia, powinien to uczynić w sposób, który nie tylko uwzględnia obowiązki wynikające z art. 457 § 3 k.p.k., ale realizuje również wymagania nakreślone w art. 424 § 1 i 2 k.p.k. W takim układzie procesowym, sąd ten powinien także zastosować się do zasad wynikających z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., a więc poddać analizie i ocenie cały materiał dowodowy zgromadzony w toku dotychczasowego postępowania, przedstawić własne ustalenia, które doprowadziły go do przekonania o konieczności odmiennego rozstrzygnięcia i wykazać, że stanowisko wyrażone w wyroku sądu pierwszej instancji było wadliwe oraz zaprezentować argumentację uzasadniającą taki wniosek (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2018 r., V KK 348/17, LEX nr 2473810).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, że Sąd drugiej instancji nie sprostął tym wymaganiom. Dokonał bowiem pobieżnej, niewszechstronnej weryfikacji ustaleń faktycznych, poczynionych przez Sąd *meriti*, czego rezultatem było rażące dowolnością stwierdzenie, zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że „z zeznań pokrzywdzonej H. S. jednoznacznie wynikało, iż przeniosła on własność mienia objętego niniejszą sprawą na oskarżoną” (s. 4 uzasadnienia), co dekompletuje znamiona występkę z art. 282 § 2 k.k., zarzucanego K. H.. Na poparcie swego stanowiska Sąd *ad quem* przytoczył fragmenty zeznań pokrzywdzonej, w których wskazywała ona, że nie czuła się właścicielką sprzętu, albowiem miał on być dla oskarżonej. Rzecz jednak w tym, że dokonując oceny zdarzenia, Sąd odwoławczy nie powinien był brać pod uwagę subiektywnych odczuć pokrzywdzonej, które – co oczywiste – nie mogły wpływać na znaczenie prawne przedsięwziętej czynności. Przede wszystkim jednak należy podkreślić, że obiektywna ocena okoliczności przekazania K. H. telefonów komórkowych i laptopa przez pokrzywdzoną w żadnym razie nie może prowadzić do stwierdzenia, iż doszło do przeniesienia własności tych rzeczy na rzecz oskarżonej, lecz że nastąpiło jedynie przeniesienie posiadania, co jest stanem faktycznym, wyrażającym się w faktycznym władaniu rzeczą (art. 336 k.c.).

Przekonanie o braku przeniesienia własności rzeczy jawiłoby się jako oczywiste, gdyby Sąd odwoławczy dokonał wszechstronnej i wnikliwej weryfikacji materiału dowodowego, zwłaszcza w kontekście całokształtu zachowania oskarżonej, która – jak to ustalił Sąd pierwszej instancji, a na co nie zwrócił uwagi

Sąd *ad quem* – zapewniała pokrzywdzoną, że w dniu 2 stycznia 2015 r. przejmie jej zobowiązania (abonamenty i koszt zakupu urządzeń) na nowo założoną firmę, w której zatrudni H. S. (s. 2 uzasadnienia wyroku Sądu *a quo*). Dopiero zatem na skutek tych przyszłych czynności miało nastąpić przeniesienie własności rzeczy. Do zawarcia tych umów jednak nigdy nie doszło.

Dlatego też wadliwe jest wnioskowanie Sądu drugiej instancji, że „skoro pokrzywdzona oddała oskarżonej mienie do jej wyłącznej dyspozycji, to nie mogło zaistnieć sprzeniewierzenie”. Na marginesie należy podkreślić, że przedmiotem czynności wykonawczej przestępstwa sprzeniewierzenia jest właśnie powierzona rzecz ruchoma, a zatem mienie, którego posiadaczem jest sprawca. Za wewnątrznie sprzeczne trzeba ponadto uznać stwierdzenie Sądu odwoławczego, który wskazuje, że „nie zachodzi przestępstwo sprzeniewierzenia w sytuacji, gdy rzecz ruchoma została powierzona sprawcy w okolicznościach wskazujących na przeniesienie własności rzeczy na sprawcę” (s. 4 uzasadnienia). Skoro bowiem miałyby nastąpić przeniesienie własności rzeczy, to nie może być mowy o jej powierzeniu. Sąd odwoławczy nie wskazał też zresztą, na podstawie jakiego tytułu prawnego miałyby nastąpić przeniesienie własności rzeczy w okolicznościach ocenianego zdarzenia. Refleksja nad tym zagadnieniem musiałaby prowadzić do wniosku, że w realiach faktycznych sprawy między pokrzywdzoną a oskarżoną nie występował jakikolwiek stosunek zobowiązaniowy, który mógłby stanowić podstawę do przeniesienia prawa własności, a skoro tak, to czynienie takiego ustalenia razić musi dowolnością.

Na koniec trzeba zauważyć, że nie bez pewnych racji wskazuje się w kasacji na treść przepisu art. 286 § 1 k.k., którego znamiona mogłoby wyczerpać zachowanie oskarżonej. Tyle tylko, że na obecnym etapie postępowania i w świetle poczynionych dotychczas ustaleń faktycznych, jak i przede wszystkim wobec przeszkody natury procesowej – zakazu *reformationis in peius* ze względu na kierunek środka odwoławczego (art. 434 § 1 pkt 1 k.p.k.) zmiana kwalifikacji prawnej czynu z art. 284 § 2 k.k. na art. 286 § 1 k.k. nie jest już możliwa.

W świetle powyższych uwag należy stwierdzić, że postępowanie odwoławcze przeprowadzone przez Sąd Okręgowy było wadliwe, zarówno od strony formalnej, odnoszącej się do jakości uzasadnienia (art. 457 § 3 k.p.k.,

art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.), jak i merytorycznej, dotyczącej weryfikacji oceny dowodów (art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k.), wobec czego niezbędne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd odwoławczy, mając na względzie zaprezentowane spostrzeżenia, dokona wszechstronnej, wnikliwej weryfikacji materiału dowodowego, czemu da wyraz w treści części motywacyjnej przyszłego orzeczenia.

Z tych względów orzeczono jak w wyroku. O zwrocie opłaty od kasacji orzeczono na podstawie art. 527 § 4 k.p.k.